

Man patinka vykdyti Tavo valią, mano Dieve; Tavo įstatymą turiu širdyje. (Ps 40, 9)

2013 m. gruodis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 12 (137)

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X

Sveikinu visus Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios narius su Kalėdų švente!

Nepaisant sunkių rūpesčių dėl Bažnyčios, visų liūdnuų bei linksimų susireikšminimų, Didžioji šventė atėjo kaip nuo mūsų sprendimų ir darbų nepriklausantis fenomenas, kaip ir anuo metu lauktai ir nelauktai tvarto oloje gimęs Išganytojas.

Apie tai sakoma Evangelijoje pagal Matą 2, 1-6:

Jėzui gimus Judėjos Betliejuje karaliaus Erodo dienomis, štai atkeliavo į Jeruzalę išminčiai iš Rytų ir klausinėjo: „Kur yra gimęs žydu karalius? Mes matėme Jo žvaigždę Rytuose ir atvykome pagarbinti Jį“.

Tai išgirdęs, karalius Erodas sunerimo, o su juo ir visa Jeruzalė. Jis sukvietė visus tautos aukštuosius kunigus bei Rašto žinovus ir teiravosi, kur turėjęs gimti Kristus.

Tie jam atsakė: „Judėjos Betliejuje, nes taip pranašo parašyta: ‘Irtu, Judo žemės Betliejau, anaipitol nesi mažiausias tarp Judo valdovų, nes iš tavęs išeis Valdovas, kuris ganytų mano tautą – Izraelį’“.

Po pergyvenimų dėl Bažnyčios, po kovos bei laimėjimų, po liūdesio ir džiugesio, mums gali būti sunku viltingai žvelgti į mūsų krikščioniškos bažnytinės bendrystės ateitį.

Pavyzdžiui, kas pakeis senjorus, kurie dabar sudaro labiausiai matomą žmonių grupę parapijose? Ar bus pasiryžusių kunigų ir jų pagalbininkų? Tačiau nežiūrėkime į ateitį pesimistiškai, nenusivilkime. Nauji tikintieji ir Dievo Žodžio tarnai gali atsirasti iš „niekur“. Nei mes, Bažnyčios žmonės, juos žinome, nei pasaulis žino. Šv. Rašte sakoma, kad netikėtai į Jeruzalę atkeliavo išminčiai iš Rytų pagarbinti gimusio Karaliaus. Politiškai sunerimęs Erodas sukvietė tautos aukštuosius kunigus bei Rašto žinovus ir teiravosi jų. Šie žinovai gerai žinojo, kas yra parašyta ir tiksliai nurodė kur reikėjo laukti gimstant Valdovo. Nors jie protu gerai išmanė Raštą, tačiau nei širdimi laukė, nei nuvyko pagarbinti To, apie kurį protu žinojo. O štai iš toli, iš Rytų atvyko išminčiai ir astrologai užsieniečiai pagarbinti To, kurio pasirodymą rodė dangaus kūnai.

Kalėdų senelis, nešinas maišu dovanų, vaikų klausia tų pačių klausimų: „Ar laukėte Kalėdų, ar buvote geri?“ Pabandykime atsakyti. Ar mes laukėme Kalėdų šventės? Taip, laukėme. Mums ji patinka. Tačiau ar laukėme savo Išganytojo ir ar buvome geri?

Tegul kiekvienas asmeniškai Dievui atsako į šį klausimą. Kaip rašoma Evangelijoje pagal Joną 1, 10-11:

Jis buvo pasaulyje, ir pasaulis per Jį atsirado, bet pasaulis Jo nepažino.

Jis atėjo pas savuosius, ir savieji Jo nepriėmė.

Būkime savi Viešpačiui. Būkime savi ir artimam savo. Pažinkime Jį šventėje ir kasdienybėje.

Su Švente!

**Gen. superintendentas
kun. Tomas Šernas**

Sausio 1-ąją švęsimė kun. Kristijono Donelaičio 300-ąjį jubiliejų

K. Donelaičio „Metai“ V. Jurkūno iliustracija

Ant žiemos narsai jau vėl rūstaudami grįžta,
Ir šiaurys pasišiaušęs vėl mus atleikia gandint.<...>

Taipgi dabar jau vėl sviets sveikint pradeda žiemą.
Ak, jau ben ir reik; Kalėdų didelė šventė artinas.<...>

O Tu miels Dieve, Tu dangiškas geradėji!
Tu pirm amžių, kaip mes dar dūmot negalėjom,
Jau išmyslijai, kaip kartą mes prasidėsim
Ir ko mums reikės, kai šviesą šią pamatysim.
Tu mums sąnarius ir ūmus visus dovanojai
Ir sudavadijai kiekvieną reikalą mūsų.
Tu dienas verksmų bei džiaugsmų mūsų paskyrei
Irgi nulėmei jau kožnam ilgumą dienelių.<...>

O Dieve, duok mums, kad Šventes visas nulydėję
Irgi sulaukė Naujametį bei šventai pasidžiaugę,
Vėl susikviestimbim kaimynišškai pasisveikyt...

Kristijonas Donelaitis „Metai“, Žiemos rūpesčiai

Liuteronų parapijos namuose pristatyta XIX-XX a. evangeliškosios teologijos antologija „DIEVO PĖDSAKAIS“

Lapkričio 29-osios vakarą Vilniaus evangelikų liuteronų bažnyčios Parapijos namuose (Vokiečių g. 20) pristatyta XIX–XX a. evangeliškosios teologijos antologija „Dievo pėdsakais“. Knygos prezentacijoje dalyvavo vienas iš knygos sudarytojų, vertėjas, Klaipėdos universiteto docentas dr. Tomas Kiauka, Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios vyskupas Mindaugas Sabutis, Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Lietuvių literatūros katedros vedėja, habilituota humanitarinių mokslų daktarė, profesorė Dainora Pociūtė, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto docentė, humanitarinių mokslų daktarė, buvusi švietimo viceministrė bei Vilniaus evangelikų liuteronų bažnyčios parapijos tarybos pirmininkė Nerija Putinaitė, LELB laikraščio „Lietuvos evangelikų kelias“ redaktorius, vertėjas Kęstutis Pulokas ir kt. Renginys pradėtas pianisto Viktoro Paukšteliu atlikto J. S. Bacho kūriniu. Svarbiausių vakaro svečių dalintasi mintimis apie pasirodžiusios antologijos reikalingumą ir naudą ne tik teologiniam žmonių švietimui, bet ir religijotyros mokslui, teologinės minties sklaidai Lietuvoje. Pasirodžiusi

antologija Klaipėdos universiteto Evangeliškosios teologijos centro nutarimu pripažinta mokslo studija ir moksliniu vertimu. Kalbėjusios vakaro viešnios profesorės D. Pociūtės nuogaštauta, kad iki šiol labai stokojama panašaus pobūdžio tekstų. Jos teigimu, tyrinėjant protestantiškos minties plėtrą Lietuvoje, nuolat susiduriama su panašia problema – lietuvių kalba nėra net pagrindinių protestantizmo klasikų ir ideologų – tokių kaip M. Liuteris, P. Melanchtono, Ž. Kalvino ir kt. – darbų. Čia pat viešnios pasidžiaugta, kad galbūt pradėtas darbas palaipsniui užpildys susidariusią nišą – knygos apimti XIX–XX amžiai laikui bėgant prasiplės iki vėlyvųjų viduramžių – Reformacijos Europoje pradžios. Apie tai išanginiame knygos žodyje kalba ir patys antologijos sudarytojai – Heidelbergo (Vokietija) profesorius, teologijos mokslų daktaras Vilfridas Herlė (orig. Wilfried Härle) ir jau minėtasis Klaipėdos universiteto docentas T. Kiauka. Knygos išleidimui prof. Vilfrido rūpesčiu iš Vokietijos gauta daug paramos: Vokietijos Evangelikų Bažnyčios (EKD), Kurheseno-Valdecko Evangelikų Bažnyčios, Bandeno Evangelikų Baž-

nyčios, Martino Lutherio sąjungos, Gustav-Adolf-Werk fondo. Mintis išleisti šią antologiją aktyviai palaikyta Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios ir Klaipėdos universiteto Evangeliškosios teologijos centro.

Kitų vakaro svečių įvardyti ir kiti išleistos antologijos naudingumo aspektai. N. Putinaitė ir LELB vyskupo M. Sabučio kalbėta apie autorių, tarp kurių tokios garsios pavardės kaip Sorenas Kirkegardas, Fridrichas Danielis Ernstas Šlėjermacheris, Paulas Tilichas ir kt. nagrinėjamą teologinės ir filosofinės minties sintezę, su kuria neišvengiamai susiduria kiekvienas XXI amžiaus skaitytojas. Jų taip pat pabrėžta, kad didelė dalis į knygą įtrauktų autorių lietuviškai prabyla pirmą kartą. Šios antologijos išleidimas, visų svečių nuomone, neabejotinai yra reikšmingas įvykis, padėsiantis Lietuvos protestantizmo tradiciją palaikyti ir vystyti.

Oficialioji antologijos pristatymo dalis baigta pianino muzika. Susirinkę svečiai buvo kviečiami neskubėti, pasivaišinti arbata ir pasidalinti mintimis bei įspūdžiais apie naująją knygą. Visi panorėję turėjo galimybę ją ir įsigyti.

2014 metai – Šeimos metai

Krikščionių Bažnyčios Lietuvoje nuo gruodžio 1 d. prasidedančius Bažnytinius metus skelbia Šeimos metais ir kviečia kurti gyvybės kultūrą. Tokį sprendimą priėmė lapkričio 26 d. Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriato sukviešti įvairių krikščioniškų Bažnyčių ir bendruomenių Lietuvoje vadovai bei įgaliotieji atstovai ir pasirašė bendrą memorandumą, kuriuo 2014-uosius skelbia Šeimos metais. Tai – precedento Lietuvoje neturintis įvykis. Suprasdami prigimtinių ir sykiu krikščionišką šeimos vertę, taip pat išskirtinę žmogaus svarbą visuomenės bei valstybės gyvenimui, Memorandumą pasirašė devynių Lietuvoje veikiančių krikščioniškųjų bendruomenių atstovai.

Krikščionių Bažnyčių Lietuvoje memorandumas, skelbiant 2014-uosius metus Šeimos metais

Mes, krikščionių Bažnyčių Lietuvoje vadovai, suprasdami prigimtinių ir kartu krikščionišką šeimos vertę ir svarbą žmogaus bei visuomenės gyvenimui, 2014 metus skelbiame Šeimos metais.

Norime išsakyti ir paliudyti mūsų tvirtą įsitikinimą, kad gyvybė, lytiškumas, santuoka ir šeima yra pamatinės žmonių bendruomenės vertybės.

Labai džiugu, kad dauguma Lietuvos žmonių, ypač jaunimas, supranta, kad šeima, laimė ir gyvenimo prasmė yra artimai tarp savęs susiję. Jauni žmonės visada svajoja sukurti laimingą šeimą.

Mūsų gili pagarba šeimoms, kurių sutuoktinius vienija ištikima ir atsida-vusi tarpusavio meilė, o vaikai, taip pat įsivaikinti, auga patirdami tėvų meilę ir jaukią šeimos židinio šilumą.

Dėkojame tėvams, kad būdami sąmoningi krikščionys Jėzaus Evangelijos tiesą ir didįjį Dievo ir artimo

Jevgenijos Levin nuotrauka

meilės įsakymą, kaip brangų perlą, perduoda savo vaikams.

Reiškiamo krikščionišką artumą šeimoms, patiriančioms įvairius sunkumus, nepriteklius, išgyvenančioms skaudžius išbandymus ar nelaimes. Kiekvieno žmogaus, o ypač krikščionio svarbi pareiga nelikti abejingu, turėti jautrią artimui širdį, rūpintis bendruoju gėriu, siekti socialinio teisingumo. Stiprinančiu Dievo Žodžiu ir žmogišku solidarumu kančioje norime būti su tais, kurie išgyvena skyrybų skausmą.

Drauge skelbdami Šeimos metus, siekiame atkreipti visuomenės dėmesį į grėsmes ir iššūkius šeimai: visa tai, kas nukreipta prieš prigimtinių žmogaus lytiškumą ir jo vertę, vyro ir moters santuoką, šeimos vertybes, žmogaus gyvybę ir teisę gimti, prigimtinių tėvų teisę auklėti vaikus pagal savo krikščionišką įsitikinimą.

Tikėdami paties Kūrėjo žmogui suteiktu kilnumu, kviečiame visus drąsiai kurti gyvybės kultūrą, drauge su kitais aktyviai saugant ir ginant prigimtines šeimos vertybes.

Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios gen. superintendentas kun. TOMAS ŠERNAS

Lietuvos Vyskupų Konferencijos Pirmininkas arkivyskupas SIGITAS TAMKEVIČIUS

Lietuvos Ortodoksų Bažnyčios Vilniaus ir Lietuvos arkivyskupas INOKENTIJUS

Lietuvos Evangelikų Liuteronų Bažnyčios vyskupas kun. MINDAUGAS SABUTIS

Septintosios dienos Adventistų Bažnyčios vyskupas BERTOLD HIBNER

Lietuvos evangelinių tikėjimų krikščionių sąjungos vyskupas RIMANTAS KUPSTYS

Krikščionių bendrijos „Tikėjimo žodis“ vyresnysis pastorius GABRIELIUS LUKOŠIUS

(Pritarė ir vėliau pasirašys Baptistų sąjunga ir Laisvųjų krikščionių bažnyčia.)

Vilnius, 2013 m. lapkričio 26 d.

Perspausdinta iš www.bernardinai.lt

Salamiestis: praeities ir dabarties akistata

Lapkričio 30-ąją, gan niūrų šeštadienį, mažutėje Salamiesčio evangelikų reformatų bažnytelėje, kur tądien tilpo visa Lietuva, buvo itin šviesu, jauku ir gera. Gal todėl, kad kiekvienas – tiek kunigas, tiek Seimo narys, tiek savivaldybės meras, tiek amžių baigianti čia nugyventi kaimo moteris ir jos vos pakrutantis vyras, tiek daugiavaikė mama ir gausus jos tikėjimo brolių ar sesių būrys iš kitų parapijų – čia rado kažką sau. Istorijos detalę, psalmės posmą, pamokslo žodį... Ir dvasios šilumą, vadinamą bendryste.

Tądien buvo minimos Salamiesčio evangelikų reformatų parapijos 430 metų įkūrimo metinės. Medinėje, beveik 200 metų senumo bažnyčioje, vyko Padėkos pamaldos, kuriose dalyvavo Lietuvos evangelikų reformatų gen. superintendentas kun. Tomas Šernas, vicesuperintendentas kun. Rimas Mikalauskas, kun. Raimondas Stankevičius, gausus ev. reformatų būrys iš įvairių Lietuvos parapijų.

Svečių būryje buvo Salamiesčio katalikų Šv. Antano Paduviečio parapijos administratorius kun. Justas Jasėnas, Seimo narys Aleksandras Zeltinis su žmona Simin Wieghard-Zeltinis, Kupiškio rajono savivaldybės meras Jonas Jarutis, Salamiesčio pagrindinės mokyklos direktorius Dalius Žvybas ir kiti garbingi svečiai.

Jau pirmosios pamaldų akimir-

kos, palydėtos Biržų evangelikų reformatų parapijos choro „SD GLORIA“ (vad. parapijos vargonininkė Jūratė Duderienė) atliekamų giesmių, liudijo iškilmingumą ir sunkiai žodžiais apibūdinamą laiko jausmą – fiksuojant „čia“ ir „dabar“ akimirkas, žvilgsnis vis strigdavo XIX amžiaus pradžios meistrų grubokai sukaltose bažnytėlės lubose ar langų stikliuose, pro kuriuos skverbėsi XXI amžiaus diena. Ant Dievo stalo buvo atversta paskutiniaisiai XX amžiaus metais išleista Biblija, o Vilniaus ev. reformatų parapijos giedotojos mintį skraidindavo net į XVI amžių, mat giedojo psalmes, kurias naujai sueiliavo ir Ženevos melodijoms pritaikė chorvedė, kompozitorė Tamara Blažienė.

Viską į vietas sudėliojo kun. T. Šernas pamoksle nemažai dėmesio skyręs... laikui ir žmogaus požiūriui į jį. Pasak kunigo, „laikas mums yra labai brangus, turime su didele atsakomybe naudoti kiekvieną jo akimirką. Šiomis dienomis mes minime Salamiesčio ev. reformatų parapijos 430, Vilniaus ev. reformatų parapijos – 460 metų jubiliejus. Tai istorijos antspaudas. Parapijos metai susideda iš kito laiko. Iš žmoniškųjų minučių ir valandų“. Pamoksle taip pat pabrėžta, jog reformatai nėra tie, kurie gyvena praeitimi ir praeityje, kurie sielojasi, kad vakar buvo geriau: „Mes stiprybę semiamo ne iš praeities ir ne iš ateities – mes

viltinai žvelgiame į dabartį. Mūsų džiaugsmą nulemia mūsų pasitikėjimas Kristumi, per Jį – dvasinio žmogaus požiūris į gyvenimą, kaip mes suvokiame savo laimėjimus ir savo pralaimėjimus. Ar mes žiūrime ir matome tik žemiškus reikalus, ar žvelgiame giliau, aukščiau?“. Kalbėta ir apie širdies namus, kurie niekada neturėtų būti tušti; ir apie dvasines gėrio ir blogio grumtynes, ir apie dabartį, kurioje, Dievui vedant, turime ieškoti gyvenimo esmės ir prasmės.

Po pamokslo skambėję Papilio kvarteto (vad. Papilio bažnyčios vargonininkė Vigilija Macienė) atliekami kūriniai vertė apmąstyti kiekvieną ką tik išgirstą žodį.

Po iškilmingo minėjimo (kurio šiemet tikrai nebūtų įvykę, jei ne idėjos autorė mokytoja Aldona Janilionienė bei šios minties įgyvendintojai – Diana Burbulytė, kun. Rimas Mikalauskas, Salamiesčio ev. reformatų parapijos seniūnų valdybos pirmininkas Jonas Naktinis ir parapijiečiai, Salamiesčio miestelio bendruomenė ir jos pirmininkas Virginijus Bernotas), pamaldų dalyviai, nusifotografavę prie laukų bažnyčios durų, visi patraukė į Salamiesčio bendruomenės namus. Ten parapijos seniūnų valdybos pirmininkas J. Naktinis, kartu su parapijos administratoriumi kun. R. Mikalausku priėmė Seimo nario A. Zeltinio, Kupiškio rajono savi-

Prie Salamiesčio ev. reformatų bažnyčios

valdybės mero J. Jaručio, mokyklos direktoriaus D. Žvybo, miestelio bendruomenės pirmininko V. Bernoto taip pat Konsistorijos prezidento Sinodo kuratoriaus Petro Romualdo Puodžiūno, Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos pirmininko Alvydo Verbicko ir kitų sveikinimus ir dovanas.

Kun. R. Mikalauskas supažindino su Salamiesčio istorijos štrichais. Salamiestis – istorinė evangelikų reformatų lietuviška parapija, esanti Kupiškio rajone. Juzefo Naronovičiaus-Naronskio 1645 m. Biržų kunigaikštystės žemėlapyje Salamiestis iš tiesų buvo pati piečiausia kunigaikštystės salėlė ir, matyt, nemaža gyvenvietė su ev. reformatų bažnyčia. Istoriniai šaltiniai mini, kad evangelikų reformatų parapija Salamiestyje jau buvo apie 1583 metus, taip pat čia veikė parapijinė mokykla. Parapija išgyveno ir atlaikė sunkiausią XVIII a. vidurio kontrreformacijos laikotarpį ir išliko šalia kitų Biržų krašto ev. reformatų parapijų, buvo mažiausia iš jų.

XX a., pirmosios Nepriklausomos Lietuvos Respublikos laikotarpiu, parapijai Lietuvos evangelikų reformatų Sinodas suteikė Papilio ev. reformatų filijos statusą, ir ją pamaldoms su Komunija aplankydavo Papilio ev. reformatų kunigai. O pamaldos kiekvieną sekmadienį laikydavo vietoje gyvenęs šventėjas ir vargonininkas Jokūbas Lapienė.

Salamiesčio bažnyčia buvo viena iš penkių sovietmečiu veikusių Lietuvos ev. reformatų bažnyčių (Biržų, Papilio, Nemunėlio Radviliškio ir Švobiškio). Čia, nors ir retai, tačiau buvo laikomos pamaldos.

Dabar Salamiesčio ev. reformatų parapija jau nebeturi vietinio ganytojo. Parapijai patarnauti atvyksta kunigas iš Biržų.

Po Agapės aplankytas tuose pačiuose bendruomenės namuose įsikūręs muziejus, kuriame eksponuojami sertifikuotos tautinio paveldo meistrės Danutės Palaimienės nuostabūs darbai – šiaudiniai sodai, žvaigždės, eglutės žaislai.

Auksė SKIPARYTĖ
Aurelijos Arlauskienės nuotr.

Vilniaus ev. reformatų parapijos psalmių giedotojai, vad. Tamaros Blažienės

Parapijiečiai ir svečiai iškilmingų pamaldų metu

Vilniaus parapijos jubiliejus

Gruodžio 7 d. Vilniuje vyko šventinės pamaldos, skirtos paminėti pirmųjų pamaldų pagal reformatų liturgiją 460 metų sukaktį. Pirmą kartą tokios pamaldos laikytos LDK kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Juodojo Lukiškių dvare, Vilniuje, 1553 m. gruodžio 2 d.

Šventines pamaldas laikė Lietuvos reformatų gen. superintendantas kun. Tomas Šernas ir Vilniaus parapijos klebonas kun. Raimondas Stankevičius. Jose taip pat dalyvavo liuteronų vyskupas kun. Mindaugas Sabutis, kun. Reincholdas Moras, gausus Vilniaus parapijos tikinčiųjų būrys ir svečiai. Gaila, jog prastos oro sąlygos sutrukdė į iškilmes atvykti biržiečiams ir kitiems toliau gyvenantiems reformatams.

Trimito garsai bei jungtinio choro „Giesmė“ ir „Pagirių dainoriai“ (vad. Janina Parmanackienė) atliekami kūriniai pasveikino visus susirinkusius. Pirmasis į atvykusiuosius kreipėsi gen. superintendantas kun. T. Šernas: „Džiaugiuosi jus matydama čia – šiuose Dievo namuose. Čia meldėsi įvairūs žmonės, įvairių luomų bei tautybių, bet juos vienijo

Dievo Žodis. Bažnyčia yra tiek, kiek mes laikomės Dievo Žodžio. Būkime krikščionys visur. Stebuklas, kad evangelikai reformatai ir liuteronai atsilaikė per tiek amžių istorijos verpetuose... Įdomu, ką pasakytų šiandien kun. Jonas Šepetytis, kuris po 1918 m. Sinodo šioje bažnyčioje pradėjo laikyti pamaldas lietuvių kalba? Remdamiesi vienas į kitą, stovėkime ant tvirto pamato, kuris išlieka per amžius – tai Dievo Žodis“.

Pamaldų dalyviai, vedami Vilniaus ev. reformatų parapijos psalmių grupės, giedojo XVI a. psalmes, kurias naujai sueiliavo ir Ženevos melodijoms pritaikė chorvedė, kompozitorė Tamara Blažienė.

Liuteronų vyskupas kun. Mindaugas Sabutis pasveikino susirinkusiuosius su šiuo gražiu jubiliejumi ir palinkėjo tikėjimo broliams refor-

matams dabar, turint laisvę išpažinti savo tikėjimą, jo neprarasti ir savo širdyse. Nepabūgęs pūgos iš Klai-pėdos atvykęs liuteronų kun. Reincholdas Moras taip pat pasveikino vilniečius su iškilia data ir prisiminė, kaip jis 1988 m. sukviėtė Vilniaus ev. reformatus į skverelį prie bažnyčios bendrai maldai. Kun. R. Moras daug metų talkino reformatams, laikydamas pamaldas reformatų bažnyčiose.

Konsistorijos prezidentas, Panevėžio parapijos pirmininkas kurt. Petras Romualdas Puodžiūnas perdavė šiltus panevėziečių sveikinimus.

Vilniaus parapijos klebonas kun. R. Stankevičius perskaitė Seimo nario Aleksandro Zeltinio sveikinimą Vilniaus parapijai 460 metų jubilėjaus proga.

Po iškilmingų pamaldų žmonės neskubėjo skirstytis, o susirinko į Agapę šalia esančiuose parapijos namuose. Gen. superintendantas kun. T. Šernas įdomiai pateikė Vilniaus ev. reformatų parapijos kūrimosi istoriją.

Taigi... dar šiek tiek istorijos

1553 metų gruodžio 2 d. Mikalojaus Radvilos Juodojo dvare Vilniaus priemiestyje, Lukiškėse, įvyko pirmosios evangelikų pamaldos pagal šveicarišką – reformuotą katalikišką – liturgiją. 1562 metais Vilniuje, Radvilų rūmuose (dab. šv. Jonų ir Pilies

gatvių sankryža) įkurti maldos namai reformatams, o 1574 m. persikelta į kitapus gatvės esantį Stanislovo Goštauto sklypą. 1581 metais, gavus karaliaus Stepono Batoro privilegiją, prie Hornostajų rūmų (dab. A. Volanog.) pastatyta mūrinė Vilniaus ev. reformatų bažnyčia. Deja, prasidėjus religiniams persekiojimams, Vilniaus ev. reformatų bažnyčia net keturis kartus (1591, 1611, 1639, 1682) deginta, plėšta, griauta, žudyti kunigai, bažnyčios tarnautojai. Tikintieji neturėjo ramybės net išsikėlę už miesto sienos į Reformatų kapines (dab. Reformatų skveras). Tik devintoji Vilniaus reformatų bažnyčia, pastatyta 1835 m., tarnauja ir šiandien.

1947 metais sovietų valdžios nutarimu bažnyčia uždaryta. 1953 metais Vilniaus reformatų parapija nustojo egzistavusi.

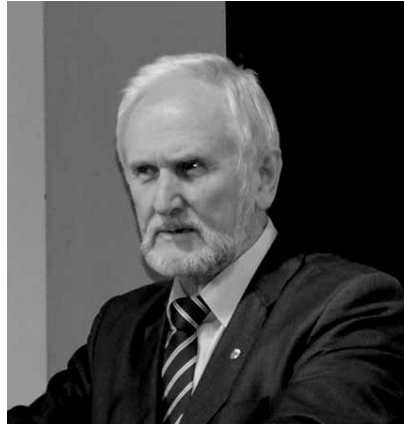
1988 metais Biržų kunigas R. Moras sukviėtė Vilniaus reformatus į skverelį prie bažnyčios bendrai maldai. Susibūrę vilniečiai pamažu pradėjo atkurti parapiją. 1989 metų birželio 14 d. įregistruota Vilniaus ev. reformatų bendruomenė, 1990 m. sausio 14 d. tikintieji grįžo į savo bažnyčią – pamaldas laikė kun. R. Moras.

Remontuojant bažnyčios pastatą 1992–1994 ir 2005–2012 metais, reformatai meldėsi bonifratų Šv. Kryžiaus bažnyčioje, VU Alumnaite, N. Testamento baptistų maldos namuose, Vilniaus ev. liuteronų bažnyčioje.

2012 metų spalio 28 d. Vilniaus reformatų parapija sugrįžo į savo maldos namus. Šventines sugrįžimo pamaldas laikė gen. superintendentas kun. T. Šernas ir Vilniaus parapijos klebonas kun. R. Stankevičius.

Viktorija Liauškaitė
Nuotraukos Aurelijos Arlauskienės

Kuratoriui Donatui Balčiauskui – Horodlės sutarties atminimo proginis medalis

Gruodžio 3 d. Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos Karininkų ramovėje paminėtos LDK didžiojo etmono Kristupo Radvilos Perkūno 410-osios mirties metinės. Tai buvo bendras renginys su Biržų kraštiečių klubu „Krivulė“, Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugija bei Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos (LBKS) Vilniaus krašto bajorais. Dainavo Lietuvos kariuomenės karininkų ramovės vyrų choras „Aidas“, vadovaujamas prof. Tado Šumsko.

Minėjime pranešimus skaitė: VU istorikė doc. dr. Genutė Kirkienė – „Lietuvos didysis etmonas Kristupas Radvila Perkūnas“, architektas dr. Napaleonas Kitkauskas – „Biržų pilis Kristupo Radvilos Perkūno laikotarpyje“, architektas doc. dr. Evaldas Purlys – „Biržų pilis, istorija ir dabartis“.

Minėjimo pabaigoje LBKS Vilniaus krašto bajorų vadas Kazys Mackevičius medaliais „HORODLĖS UNIJAI 600 METŲ“ apdovanojo šiuos biržiečius: Karininkų ramovės direktoriaus pavaduotoją, renginių organizatorių Gaudentą Aukštikalnį ir Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijos pirmininką, LBKS senatorių, Vilniaus krašto tarybos narį, LERB kuratorių Donatą Balčiauską.

Žinybinis proginis medalis, kurį sukūrė dailininkas Giedrius Reimeris, Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Senato nutarimu skirtas

Herbas „Bogorija“

pažymėti Lietuvos bajorams svarbų įvykį – Horodlės unijos 600 metų jubiliejų. Horodlės unija – 3 aktų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos ir Lenkijos Karalystės atstovų susitarimas, sudarytas 1413 m. spalio 2 d. Horodlėje, Lenkijoje. Trečiuoju, Lenkų ponų, aktu Lenkijos bajorai lietuvių bajorams suteikė lenkų herbus su teise juos paveldėti.

Lenkų herbai buvo suteikti 47 lietuvių ponų ir bajorų šeimoms.

Horodlės aktu Radvilų giminės pradininkas Kristinas Astikas iš Gniezno arkivyskupo Mikalojaus Trembos gavo „Trembų“ herbą, Donato Balčiausko protėviams buvo suteiktas „Bogorijos“ herbas.

Medaliu „HORODLĖS UNIJAI 600 METŲ“ lapkričio 21 d. Vrublevskių bibliotekoje, švenčiant Vilniaus knygrišių gildijos 10-ies metų jubiliejų bei pristatant knygą „Knygrišiai apie knygas ir knygrišystę“, buvo apdovanotas Bibliotekos direktorius dr. Sigitas Narbutas.

Biržų kraštiečių klubo „Krivulė“ ir Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijos nariai bei LBKS Vilniaus krašto bajorai dėkingi Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos Karininkų ramovės administracijai už gražų bendradarbiavimą ir suteiktą galimybę pagerbti LDK didžiojo etmono Kristupo Radvilos Perkūno atminimą.

„V.r.ž.“ inf.

Dialogas tarp mokslo ir religijos

Gruodžio 9–10 d. Lietuvoje viešėjo ir skaitė paskaitas Oksfordo universiteto istorinės teologijos profesorius, Harriso Manchesterio koledžo vyresnysis mokslo darbuotojas, anglikonų kunigas Alisteris Edgaras McGrathas.

Alisteris Edgaras McGrathas gimė 1953 sausio 23 d. Belfaste, Šiaurės Airijoje.

1966 metais įstojo mokytis į Belfasto Metodistų koledžą, pagrindiniais dalykais pasirinkdamas matematiką, fiziką, chemiją. Baigęs 1971 metais, tęsė chemijos studijas Oksfordo universitete, daugiausiai dėmesio skirdamas kvantinei teorijai, 1975 metais baigė. Vėliau tame pačiame universitete Biochemijos departamente gilinosi į molekulinę biologiją ir apgynė daktaro disertaciją.

Palikęs Oksfordą, pradėjo dirbti Kembridžo universitete ir ten pat pradėjo studijuoti teologiją.

1980 metų rugsėjį buvo ordinuotas diakonu ir paskirtas kunigauti Wollatono (Vakarų Notingemas) Šv. Leonardo parapijinėje bažnyčioje.

1981 metų rugsėjį ordinuotas kunigu. 1983 metais paskirtas krikščioniškosios doktrinos ir etikos lektoriumi Oksfordo universiteto Teologijos fakulteto Viklifo evangeliškosios teologijos centre.

A. E. McGrathas daugiausia domisi istorine mokslo ir religijos sąveika, ypač XVI ir XIX a., tyrinėja istorinę teologiją, tapo teologijos profesoriumi ir yra tarp dvidešimties

įžymiausių krikščionių profesorių.

Šiuo metu McGrathas vadovauja Karališkojo Londono koledžo Teologijos, religijos ir kultūros centrui. Yra nominuotas nuo 2014 metų užimti prestižinę Andreas Idreos mokslo ir religijos profesoriaus vietą Oksfordo universitete.

Gruodžio 9 d. prof. Alisteris E. McGrathas dalyvavo Lietuvos Respublikos Seime surengtoje konferencijoje „Mokslo ir krikščioniškojo tikėjimo sąsajos“, skaitė pranešimą „Mokslas ir religija: didieji klausimai“.

Konferenciją sveikino ir jos darbe dalyvavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, Kauno arkivyskupas metropolitas, VDU KTF didysis kancleris Sigitas Tamkevičius, Kauno arkivyskupijos vyskupas augziliaras dr. Kęstutis Kėvalas.

Konferencijos moderatorius – VDU Katalikų teologijos fakulteto dekanas doc. dr. Benas Ulevičius – perskaitė pranešimą „Teologinės idėjos ir gamtamokslio kalba“.

Konferencijos sumanytojas, pagrindinis organizatorius Seimo narys prof. Arimantas Dumčius, gydytojas, kardiochirurgas, per trisdešimt praktinio darbo metų įsitikino, kad niekas savaime nevyksta, viskas turi pradžią – Kūrėją. Todėl labai susidomėjo profesoriaus A. E. McGratho darbais ir įdėjo daug pastangų, kad pasikviestų jį į Lietuvą.

Be konferencijos Seime, prof. A. E. McGrathas susitiko su Vilniaus visuomene bernardinų bažnyčioje bei gruodžio 10 d. skaitė paskaitą Kaune Vytauto Didžiojo universiteto Didžiojoje aulėje.

Prof. A. E. McGrathas nenuvylė klausytojų. Jis papasakojo, kaip susidomėjo mokslo ir religijos (tikėjimo) sąsaja. Vaikystėje norėjo tyrinėti dangų – pasigamino teleskopą. Dėdė padovanojo mikroskopą – ėmėsi tirti ląsteles. Kuo daugiau

gilinosi į mokslą, tuo labiau įsitikino, kad žinojimas tik sustiprina tikėjimą. Mokslas yra neutralus ateizmo atžvilgiu. Šiandieniniai mokslo teiginiai gali būti paneigti rytdienos atradimais. Kaip kad prieš šimtą metų buvusios neginčijamos mokslo tiesos buvo paneigtos šandienos mokslo atradimais. Tikėjimui nereikia mokslo įrodymų.

Mokslo ir religijos sąlytis šiuo metu yra viena reikšmingiausių tyrimo sričių. Todėl paskaitoje daugiausia dėmesio buvo skiriama krikščionybės ir gamtos mokslų dialogui, kuris turėjo didelę įtaką Vakarų kultūrai.

Religija ir mokslas yra dvi galiausiai kultūrinės ir intelektinės jėgos šių dienų pasaulyje. „Norint įvertinti sudėtingą gamtos mokslų ir religijos sąveiką, būtina praktiškai išmanyti mažų mažiausiai vieną religiją ir vieną svarbesnę gamtos mokslą, pageidautina fiziką ar biologiją“, – sakė prelegentas. Prof. A. E. McGrathas – molekulinės biologijos mokslų daktaras, gilinęs į biologinių membranų biofizikines savybes, vėliau giliai įsitraukęs į istorinės teologijos tyrimus, tapęs teologijos profesoriumi.

Mokslininkas yra išleidęs keletą knygų mokslo ir religijos sąveikos klausimais. Į lietuvių kalbą yra išverstos dvi: „Dawkinso iliuzija“, parašyta kartu su žmona Joanna Collicutt McGrath, ir didesnės apimties – „MOKSLAS ir RELIGIJA. Naujasis įvadas“. Pastarąją konferencijos dalyviams pristatė leidėjas Vygantas Malinauskas (UAB „Vox altera“ leidykla). Knygoje mokslo ir religijos santykis nagrinėjamas istoriniu, teologiniu ir filosofiniu požiūriais.

„V.r.ž.“ inf.

Vilniaus ev. reformatų „Giesmė“ ir „Pagirių dainoriai“ chorų ekumeninė draugystė

Vilniaus evangelikų reformatų „Giesmė“ ir „Pagirių dainoriai“ chorų draugystė prasidėjo prieš keletus metus, kai giesmiečiai pakvietė pagiriečius kartu vykti į Lietuvos evangelikų chorų Giesmių šventę Šilutėje (2011). Šventėje skambėjusi evangeliška muzika patraukė pagiriečius, ir chorai pradėjo kartu koncertuoti įvairiuose renginiuose, kai „Giesmės“ choras stokodavo balsų.

Ne paslaptis, kad „Giesmės“ choras, pradėjęs dvidešimt penktuosius savo veiklos metus, išgyvena ne pačias geriausias dienas. Choras, entuziastų suburtas 1989 metais giedoti ir propaguoti evangeliška muziką, išėjus Amžinybės pagrindiniam bosui Jonui Naktiniui, tenorui Jonui Jasiukėnui, išvažiavus gyventi svetur buvusiai pirmininkei Gijai Suveizdienei bei palikus chorą kitoikių bėdų prispaustiems choristams, nepasipildė naujais, jaunais balsais. Vilniaus reformatų bendruomenė nėra gausi, nėra pajėgių dainuoti, muzikalių jaunų žmonių, norinčių ir galinčių giedoti klasikine muziką, papildyti „Giesmės“ choristų gretas. Vadovė Janina Pamarnackienė, vadovaudama ir „Pagirių dainoriams“, parenka abiem chorams priimtina repertuarą, tad, prireikus, abu chorai gali be problemų susijungti į vieną.

2013 m. lapkričio 5 d. abu chorai koncertavo ir buvo šiltai sutikti visuomenės Lietuvos mokslų akademijoje vykusiame Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos renginyje, skirtame Reformacijos dienai paminėti. Gruodžio 7 d. Vilniaus ev. reformatų parapija minėjo pirmųjų pamaldų pagal reformatų liturgiją

460 metų sukaktį. Tokios pamaldos pirmą kartą etnografinės Lietuvos teritorijoje įvyko 1553 m. gruodžio 2 d. kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Juodojo Lukiškių dvare (dab. Vingio parko teritorijoje buvusiuose rūmuose). Mikalojus Radvila Juodasis, būdamas išsilavinęs, toliaregis didikas, Lietuvos evangelikų Bažnyčią pasuko Jono Kalvino mokslo keliu, drąsiai skleidė Reformacijos idėjas Lietuvoje, pats asmeniškai gilinosi į teologinius dalykus, susirašinėjo su Jonu Kalvinu, helvetiškos Reformacijos lopšio – Šveicarijos – teologais.

Vilniečių šventė būtų buvusi kur kas skurdesnė, jei ne „Pagirių dainorių“ geranoriška pagalba. Jungtinis „Giesmės“ ir „Pagirių dainorių“ choras, vadovaujamas Janinos Pamarnackienės, pamaldas pradėjo iškilmingais Johno Barnardo „Kristaus triumfas“ giesmės garsais, trimitui (Ričardas Katkevičius) užgrojus įžangą. Po gen. superintendente kun. Tomo Šerno homilijos, pasakytos parapijos 460 metų sukakties proga, švelniai ir subtiliai nuskambėjo choro ir solisto – aksominio baritono Žygimanto Matusevičiaus – pagiedota adventui skirta anglų giesmė „My Lord, what a morning“. Sveikinę reformatus svečiai, liuteronų dvasininkai – vyskupas Mindaugas Sabutis ir Klaipėdos klebonas Reinholdas Moras, net visą dešimtmetį (1983–1993) tarnavęs reformatams, – pabrėžė, kokią svarbią datą švenčia vilniečiai reformatai. Jie ragino puoselėti tėvų perduotą Tikėjimą, kurio pagrindas – Dievo Žodis, kvietė nuolatos skaityti Bibliją, iš jos semtis jėgų ir stiprybės, įveikiant

visokias gyvenimo negandas. Po šių žodžių labai derėjo choro vadovės J. Pamarnackienės aranžuota XV a. adventinė giesmė, kurią mielai gieda tiek katalikai, tiek protestantai: „At-eik, ateik, Emanueli“. Iškilmingos pamaldos buvo užbaigtos taip pat labai vykusiai parinkta jau dabartinio kompozitoriaus Manfredo Siebaldo giesme „Eik, malonėj Dievo“.

Per pamaldas visa bažnyčia giedojo XVI a. tradicines reformatų psalmes, kurioms lietuviškus žodžius pagal Ženevos psalmyno melodijas pritaikė chorvedė ir kompozitorė Tamara Blažienė.

Po pamaldų dalyviai rinkosi parapijos namuose. Kunigas Tomas Šernas apmąstė Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios istorijos vingius; kuratorė Renata Bareikienė dar kartą priminė Vilniaus ev. reformatų šventovių „keliones“ po senąjį Vilnių: dabartinis pastatas, pradėtas statyti 1830-aisiais ir pašventintas 1835-aisiais, yra devintasis; kunigas Reinholdas Moras ir Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijos pirmininkas, kuratorius Donatas Balčiauskas prisiminė reformatų parapijos atsikūrimo bei pirmuosius gyvavimo metus Lietuvai atgavus nepriklausomybę.

Klausydami pranešėjų ir vaišindami Agapėje abiejų chorų dainininkai vieningai sutarė, kad ekumeninė dviejų chorų draugystė papildė ir praturtino tiek vienus, tiek kitus. O entuziastai jau planuoja naujus bendrus renginius...

D. Drevinskaitė
Perspausdinta iš www.choras.lt

Jungtinis choras Mokslų akademijoje

*Agapė Parapijos namuose.
Nuotr. Kęstučio Puloko*

TAMULĖNŲ GIMINĖ

Prisimenant neseniai Amžinybėn iškeliavusią Vilniaus reformatų parapijos senjorę Olgą Tamulėnaitę–Mykolaitienę ir jos šeimos narius – brolius: LERB kuratorių, išeivijos lietuvių Ev. reformatų Bažnyčios ilgametį prezidentą Motiejų, mokytoją Mykolą, inžinierių Kostą bei dėdę LERB Kolegijos prezidentą, kuratorių Motiejų Tamulėnus.

Olga Tamulėnaitė–Mykolaitienė (1917.12.23–2013.10.29) gimė Mykolo Tamulėno (1884–1956) ir Daratos Bružaitės–Tamulėnienės (1895–1944) šeimoje. Mykolo Tamulėno tėvas Motiejus vedė Katrę Šlėgerytę iš Gajūnų ir užaugino tris sūnus. Jis buvo vienas iš trijų raštingų žmonių Biržų valsč. Gajūnų kaime, kurio vardo paminėjimo 400-ųjų metų sukaktis buvo pažymėta prieš keletą metų. XIX–XX amžių sandūroje Gajūnai buvo nedidelis kaimas, tik 13 pilnų kiemų – ūkių, iš kurių aštuoni reformatų. Kariuomenėje gavęs puskarininkio laipsnį Motiejus Tamulėnas (Olgos senelis) kaimiečiams surašydavo įvairius raštus, sutartis, kurias reikalui esant teisėtomis pripažindavo ir valsčiaus teisme Medeikiuose. Mirė M. Tamulėnas nelaukta XIX a. pabaigoje (apie 1898 m.): rudenį traukė iš linmarkos linus, persišaldė, o tais laikais plaučių uždegimas buvo sunkiai išgydomas. Likusi našlė šeimos tradicijų nekeitė. Visiems trims sūnams sudarė sąlygas mokytis. Vyriausias sūnus buvo Mykolas (Olgos tėvas), antrasis –

Jokūbas (1887.10.23–1947.11.23), o jaunėlis – Motiejus (1891.12.22–1980.09.24).

Būtent apie šį – jauniausią sūnų **Motiejų Tamulėną** senj.– išsimokslinusį žmogų ir aktyvų visuomenės veikėją, nuo 1926 metų dirbusį Biržų apskritys žemės tvarkytojo įstaigoje matininku revizoriumi, vadovavusį įstaigai, kuriai teko pagrindiniai Žemės reformos darbai, ne kartą buvo rašoma tų metų spaudoje. Dažnai ši pavardė aptinkama ir atstatant nuosavybės teises į paveldimas žemes: ant šimtų tarpukario metais darytų planų – matininko M. Tamulėno parašas. Motiejus Tamulėnas senj. dirbo Žemės tvarkymo departamente iki 1944-ųjų. Parceliavo dvarus, skirstė kaimus į vienkiemius. 1925 metais jam buvo pavesta išparceliuoti Biržų dvaro žemes, priklausiusias grafams Tiškevičiams. Praktiškai tai reiškia, kad M. Tamulėnas suprojektavo didelę dalį Biržų. Tokius, kokius turime dabar ir dar ilgai turėsime – nepakitusių gatvelių tinklą buvusiose dvaro žemėse.

Rūsti pažintis su bolševikais

Motiejus Tamulėnas senj.

1919 metų pradžioje, matyti žiaurumai 1940–1941-aisiais, Motiejui Tamulėnui senj. su žmona Karolina ir jo brolio Mykolo sūnams (Motiejui ir Kostui) buvo varomoji jėga 1944-aisiais, artėjant frontui, kaip nors patekti į Vakarus.

Po rizikingos, įsimintinos kelionės žvejų motoriniu laiveliu M. Tamulėnas senj. su sūnėnu Kostu pasiekė Švediją. Jo žmona mokytoja Karolina ir sūnėnas Motiejus pateko į karo nuniokotą Vokietiją. Po ilgų, alkanų metų visi, išskyrus Kostą, 1949 m. susitiko JAV ir apsigyveno Racine, Viskonsino valstijoje. 1964 metais M. Tamulėnas senj. persikėlė į Floridą, kur, sulaukęs beveik devyniasdešimties, ištiktas širdies priepuolio mirė. Palaidotas Čikagos kapinėse. Gimtajame Biržų krašte išlikęs gyvas savo darbais matininkas, išeivijoje pasireiškė ir kaip energingas, atsidavęs savo protėvių tikėjimo puoselėtojas. Dar 1925 metais buvo išrinktas Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios kuratoriumi, kelis kartus buvo kasmetinių Sinojų direktoriumi, daug metų išbuvo revizijos komisijoje. 1941–1943 metais Lietuvoje ir 1961–1964 metais JAV buvo išrinktas Kolegijos prezidentu. Daug rašė „Sandaroje“, „Mūsų sparnuose“, „Naujienose“. Čia minimuose ir kituose leidiniuose

Olgos Tamulėnaitės–Mykolaitienės giminės. I-oje eilėje sėdi dėdės Motiejaus žmona Karolina, brolis Mykolas, motina Darata, Daratos sesuo Valė Vėjelienė. II-oje eilėje stovi brolis Motiejus, dėdė Motiejus senj., Olga, tėvas Mykolas ir brolis Kostas Tamulėnai

Motiejaus Tamulėno senj. straipsniai aktualūs ir šiandien faktų gausumu, kuratoriaus gyvenimo patirtimi. Jis taip pat nemažai rašė apie savo šeimą ir jam artimų žmonių likimus.

Mykolas Tamulėnas (1884–1956), Olgos tėvas, paauglystėje likęs našlaičiu, būdamas vyriausias sūnus šeimoje, padėjo motinai nedideliame ūkyje. Jis nesitenkino tuo, ką buvo pramokęs pas kaimo daraktorių – Gajūnų mokytoją Lapienę, bet ryžosi lankyti Papilio pradžios mokyklą. Ten, dėka savo darbštumo ir gabumų, Mykolas per žiemą įgijo atestatą, patvirtinantį jo išsilavinimą. Tuo, ko pramoko pats, geranoriškai dalijosi su kaimo jauniesniaisiais, talkindamas visų pripažintam Lapienei. Slapta pirkto, skaitė platinamą iš Tilžės draudžiamą lietuvišką spaudą. 1904–1905 metų žiemą Mykolas buvo mobilizuotas į caro kariuomenę. Kaip paragavęs mokslų, turintis atestatą, metams siunčiamas į karinių raštininkų mokyklą, iš kur gražinamas į divizijos štabą Vilniuje. Baigdamas tarnybą jau turėjo vyresniojo puskarininkio laipsnį, gavo pasiūlymą ir išlaikė egzaminus karo valdininko laipsniui gauti. 1914 metais kilus karui, nepaisant to, kad turėjo šeimą – du vaikus, vėl buvo mobilizuotas. Tarnybą atliko kaip karo valdininkas. Tarnavo Vakarų fronto užnugaryje, karo lauko ligoninėje. Jo žmona Darata mokytojavo. Duktė Olga prisimena, kad tėvas Mykolas artimai bendravo su savo broliu Motiejum Tamulėnu senj., kartu dirbo, buvo vieni iš pagrindinių Biržų pieninės steigėjų, „Agaro“ banko Biržuose įkūrėjų. Pasak Olgos, jos tėvas Mykolas irgi buvo matininkas, žemės tvarkytojas, dirbo valdininko darbą ir turėjo ūkį. Olga pasakojo, kad jos tėvas nemėgo ūkininkauti, todėl šeimos ūkiu bei šeima daugiausia rūpinosi mama, nors šeima ir turėjo pagalbininkų bei pusininkų ūkyje. Brolių žmonos taip pat labai gražiai sutarė, abi šeimos aktyviai dalyvavo Ev. reformatų Bažnyčios veikloje, organizuodavo įvairius labdaros vakarus, nuolatos bendraudavo. Baigiantis karui sudegė Mykolo Tamulėno namas Biržuose, todėl

Tamulėnų šeima: sūnus Mykolas, motina Darata, dukra Olga, sūnus Motiejus, tėvas Mykolas, sūnus Kostas

jiems teko įsikurti kitame turėtame name, Biržų miesto vienkiemyje, kur ir buvo šeimos ūkis. Po karo Mykolas Tamulėnas, kaip ir kiti turėjusieji ūkius, privalėjo stoti į kolūkį. Kolūkyje M. Tamulėnas dirbo administracinį darbą. Jis iki pat savo gyvenimo pabaigos labai domėjosi politika. Kaip pasakojo jo jauniausias sūnus Mykolas, net sunkiai sirgdamas jis klausydavosi radijo, skaitė laikraščius, ir prieš pat mirtį jis dar paprašė sūnaus paskaičiuoti naujienas. Mykolo Tamulėno šeima susilaukė penkių vaikų, iš kurių užaugo keturi.

Motiejus Tamulėnas (1912.12.22–1994.10.08), šeimoje vadintas Matu, buvo vyriausias vaikas šeimoje. Baigęs Biržų gimnaziją jis studijavo ekonomiką Kaune, Vytauto Didžiojo universitete. Vėliau (iki pasitraukimo į Vakarus) dirbo atsakingose pareigose pašto bei telegrafo tarnybose Kaune ir Vilniuje. Dar Lietuvoje, 1943 metais, buvo išrinktas Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios kuratoriumi. 1949 metais atvyko į JAV ir apsigyveno Racine, netoli Čikagos. Ten dirbo gamykloje, baigė inžinerijos mokslus. Nuo 1964 iki 1991 metų buvo Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios išėivijoje Kolegijos prezidentu. Dar būdamas Vokietijoje, pabėgėlių stovykloje, vedė Idą Hansen, estų tautybės, kuri išmoko lietuvių kalbą. Įsidukrino ir užaugino žmonos dukterį Evą (gim. 1938), kuri, baigusi konservatoriją JAV, išvyko į Europą, tęsė mokslus,

Motiejus Tamulėnas

o vėliau dainavo operos teatruose. Eva ilgus metus dirbo Gelsenkircheno, Vokietija, operos soliste. Motiejaus veikla neapsiribojo vien Reformatų bažnyčia. Jis aktyviai reikšėsi ir lietuviškose organizacijose, buvo aktyvus narys ir rėmėjas ALT'os, „Sandaros“ ir kt., priklausė DLK Kęstučio šaulių kuopai*.

Olga Tamulėnaitė–Mykolaitienė (1917.12.23 –2013.10.29), vienintelė mergaitė šeimoje, buvo labai mylima, ypač vyriausiojo brolio Mato, ir (kaip ji pasakoja) dėdės Motiejaus Tamulėno senj. bei jo žmonos Karolinos. Dėdės šeima vaikų neturėjo, todėl Olgai net buvo skirtas kambarys dėdės namuose ir ji dažnai pas juos būdavo. Olga labai mėgo rankdarbius, daug ir gražiai siuvinėjo, mezgė. Matininkas Motiejus Tamulėnas senj. rašė apie savo tėvų šeimos tradiciją išmoksinti visus tris sūnus. Ši tradicija buvo

* Pagal straipsnį in memoriam „Motiejus Tamulėnas 1912–1994“: *Mūsų sparnai, Čikaga, 1994 m. gruodis, Nr. 73, p. 78–79*.

Olga ir Juozas Mykolaičiai

tęsiama ir jo brolio Mykolo šeimoje. Suprasdami mokslo vertę, tėvai išleido ir dukterį Olgą, baigusią Biržų gimnaziją, į Kauną studijuoti farmaciją Vytauto Didžiojo universitete. Kaune jau gyveno brolis Matas, kuris ją globojo. 1938 metais Biržų ev. reformatų bažnyčioje Olga susituokė su penkeriais metais vyresniu inžinieriumi Juozu Mykolaičiu (1912.09.12–1948. 02.27), kuris jau buvo baigęs mokslus. Jo šeima gyveno Kaune. 1940 metais jaunavedžiai susilaukė dukters Aidos. Olga pritapo vyro šeimoje, puikiai sutarė su jo seserimis ir broliais, artimai bendravo su vyresniosios sesers Antaninos Virakienės šeima. Gyvenimas atrodė nuostabus. Nors Biržai buvo toli (turint omeny tų laikų susisiekimo galimybes), Olga aplankydavo artimuosius Biržuose, sulaukdavo ir pasisvečiuoti atvykstančios savo mamytės bei dėdienės...

Tačiau atėjo ta nelemtoji 1940 m. birželio 14-oji. Prasidėjo trėmimai. Olga pasakojo, kad išvakarėse ji bendravo su savo kurso draugu Stasiu Žukausku (A. Vienuolio sūnumi) ir abu išgyveno, kad nenukentėtų jų tėvai, visai negalvodami, kad jie, studentai, dar neapsiplunksnavę, galėtų būti įtraukti į tremtinų žmonių sąrašus. Bet lemtis buvo žiauri. Jauną Mykolaičių šeimą (kaip, beje, ir S. Žukauską) ištremė, ir negana to, išskyrė. Olga su dukrele Aidute jau Kauno stotyje buvo įsodintos į vagonus, vykstančius į Sibirą, o jos vyrą Juozą, kaip ir daugelį kitų vyrų, nugabeno į uždarus lagerius Uralo kalnuose, Sverdlovsko srityje. Daugiau jie nebesimatė, nes 1948 m. 35-ųjų metų Juozas mirė (o gal buvo

nužudytas) lageryje.

Olga ir jos giminės Lietuvoje susirašinėjo su Juozu (rusų kalba), palaikė jį maisto siuntiniais.

1948 metais Olga buvo nuvykusi į Sverdlovsko sritį, tikėdamasi gauti pasimatymą su vyru. Deja, leidimo susitikti negavo. Juozas jau buvo miręs, bet apie tai jai nebuvo pranešta. Oficialų mirties liudijimą ji gavo tik 1986 metais.

Olga su dukrele atsidūrė Altajaus krašte. Nors buvo fiziškai silpna, nuo vaikystės visiškai nevalgė mėsos ir buvo silpnos sveikatos, jai pavyko išgyventi. Gal padėjo ir išsimokslinimas, nes tik iš pradžių reikėjo dirbti sunkų fizinį darbą, o vėliau, labai trūkstant specialistų, dirbo kaip medikė, nes jau buvo išklausiusi visą universiteto kursą ir tik nespėjusi gauti diplomo. 1947 metais prasidėjo didžioji bėgimo iš tremties banga (tremtiniai neturėjo teisės išvykti į kitą vietovę, neturėjo paso ir privalėjo nuolatos registruotis atitinkamoje tarnyboje). Olga gavo leidimą išvykti į Lietuvą laikyti valstybinių egzaminų Universitete, nes silpnai mokėjo rusų kalbą. Atvykusi į Lietuvą ji neberado savo mamytės, kuri 1944 metų pradžioje staiga mirė, ir dviejų brolių bei dėdės Motiejaus šeimos, kurie buvo išvykę į Vakarų jau po mamytės netekties. Tuo metu niekas nežinojo, koks jų visų likimas, ar jie dar gyvi. Olga pradėjo dirbti vaistinėje Kaune ir kartu laikė egzaminus. Tam, kad gautų diplomą, teko išlaikyti ne tik specialybės egzaminus, bet ir rusų kalbos bei, tai kartai siaubingą, marksizmo-leninizmo egzaminą. 1949 metais Olga gavo provizorės diplomą, o rugpjūčio mėnesį buvo suimta, kaip pabėgusi iš tremties. Tokie žmonės buvo teisiami trejus metus kalėti ir po to gražinami į tremties vietą. Išimtis buvo daroma tik vaikams iki 14 metų (jie galėjo gyventi kur nori) ir motinos, turinčios vaikus iki 14 metų, buvo atleidžiamos nuo įkalinimo bausmės ir gabenamos per kalėjimus į buvusią tremties vietą. Ši lengvata lietė ir Olgą. Po gero pusmečio, per įvairius kalėjimus ji

Olga su dukrele Aida

vėl buvo nugabenta į Altajaus kraštą, mažą miestelį Kamenj na Obi, iš kurio ir buvo pabėgusi. Nors Olga jau turėjo diplomą, bet dirbti pagal specialybę negalėjo – nepatikima. Teko dirbti įvairius darbus: baigė prekybos kursus, dirbo padavėja restorane, pardavėja. Tik po Stalino mirties prasidėjo atšilimas. 1954 metais Olga su dukrele gavo leidimą persikelti į Barnaulą (Altajaus krašto sostinė) ir pradėjo dirbti vaistinėje pagal specialybę.

Duktė Aida 1949–1951 m. gyveno Lietuvoje pas gimines, bet 1951 m. Olga pasamdė rusę moterį, kuri atvežė į Sibirą jos ir dar kitos tremtinės dukteris iš Lietuvos. 1957 metais Olga gavo leidimą atvykti atostogų į Lietuvą. Čia padavė prašymą paleisti ją iš tremties, o duktė pasiliko studijuoti Vilniaus universitete matematiką. 1957 metų gruodžio pabaigoje Olga grįžo į Lietuvą, nes buvo paleista iš tremties „išimties tvarka“ (vėliau reabilituota). Grįžusi turėjo daug vargo, kol įsikūrė ir gavo darbą pagal specialybę Vilniuje. Ilgus metus, iki išėjimo į pensiją 1985 m., ji dirbo atsakingose pareigose Vilniaus centrinėje vaistinėje.*

Olga Mykolaitienė nuo pat Vilniaus ev. reformatų parapijos atsikūrimo buvo aktyvi parapijietė: lankė bažnyčią, ją rėmė, kol jėgos leido.

Olga visą savo gyvenimą gyveno su dukters šeima, buvo pilnateisė šeimos narė, rūpinosi šeimos reikalais, padėjo auginti anūkę, dalijosi šeimos džiaugsmiais ir rūpesčiais, šeimos draugų ir giminių švelniai vadinama Mamule. Pastaruosius penkiolika metų turėjo rimtų sveikatos problemų. Sveikatai blogėjant buvo

* *Apie O. Tamulėnaitę–Mykolaitienę parašyta knygoje Lietuvos farmacija. T. 2: Lietuvos farmacininkų erškėčių keliai. 2002. Vilnius: LFS, p. 289–290.*

globojama bei prižiūrima dukters ir jos vyro Regimanto.

Olga Tamulėnaitė–Mykolaitienė 2013 m. lapkričio 2 d. buvo palaidota Vilniuje, Sudervės kapinėse, palydėta kun. Raimondo Stankevičiaus, artimųjų, parapiljiečių ir šeimos draugų.

Olgos duktė Aida Pliuškevičienė yra matematikos mokslų daktarė, docentė. Vienintelė anūkė Ariadna – gydytoja. Ji pasekė giminės pėdomis ir 1989 m. išvyko metams į JAV dirbti mokslinį darbą. Tačiau taip ir negrįžo, šiuo metu su šeima gyvena Naujosios Meksikos valstijoje. Beje, gyvendama JAV, labai susidraugavo su Olgos brolio Motiejaus šeima, nuolatos juos lankydavo ir, taip lėmė likimas, buvo Racine, kai Motiejus iškeliavo Anapilin, dalyvavo jo laidotuviuose. Paminėtina, kad dar Olgai esant Sibire, jos brolis Motiejus per tarptautines organizacijas, veikusias Amerikoje, ją susirado ir kartu su dėdes Motiejaus šeima rėmė materialiai. Su brolio Motiejaus šeima Olga susirašinėjo net sovietmečiu, jau grįžusi į Lietuvą.

Konstantinas Tamulėnas (1919.09.04–1993.04.17), šeimoje vadintas Kostu, buvo inžinierius. Jis baigė Biržų gimnaziją, o 1943 metais – Aukštesniąją technikos mokyklą Kaune. Kosto gyvenimas galbūt susiklostė sėkmingiausiai. Jis, kaip Olga prisimena, nuo pat vaikystės buvo labai aktyvus, jam nelabai sekėsi kalbos, bet buvo labai nagingas ir linkęs prie technikos. Jau prieškario laikais jis turėjo motociklą, su draugais Biržuose meistraudavo, įrengdavo žmoniems elektrinius skambučius. Kostas, kitiems giminaičiams išvykus į JAV, liko Švedijoje. M. Tamulėnas senj. rašė, kad Kostas liko Švedijoje ne tik dėl to, kad neapniukusią dieną iš aukšto bažnyčios bokšto lietuviškas krantas matyti. Patiko ne tik vietovė, bet ir darbas „Volvo“ kompanijos Motorų konstrukcijos departamente. Ilgainiui tapo techninių projektų skyriaus vedėju, išgarsėjo kaip išradėjas. Vienas jų 1971.12.14 užpatentuotas JAV. Kiti išradimai taip pat užpatentuoti įvairiuose automobilių pramonės kraštuose. Tokio pripažinimo sulaukė dirbdamas ir gilindamas technines žinias Chalmerso aukštesniojoje technikos mokykloje. Išradi-

mų įdiegimui į gamybą, kitais darbo reikalais Kostui dažnai tekdavo būti toli siekiančiose komandiruotėse. Pakeliui aplankydavo giminaičius JAV, tačiau aktyviausiai lietuviybę puoselėjo GötEBorge, savo nuolatinėje gyvenamojoje vietovėje, kur gyveno ir daugiau lietuvių, pabėgusių iš gimtosios Lietuvos, prisitaikiusių svetimame, šaltokame krašte. Jis vedė švedę Annę Lisą ir užaugino du vaikus: Ritą (g. 1953) ir Johną (g. 1958). Visi jie gyveno (vaikai ir tebegyvena) GötEBorge. Rita dirbo mokykloje mokytoja, pastaruoju metu dirba mokykloje vaikų psichologe. Ji užaugino tris vaikus: Peterį, Andersą ir Niną. Johnas (Jonas) baigęs mokslus dirba dvasininku liuteronų bažnyčioje, labai domisi gamta, ypač paukščiais. Jonas turi tris sūnus: Carlą Fredriką, Henriką ir Philipą. Visi jie gyvena Švedijoje ir, nors lietuviškai nekalba, Rita ir Johnas palaiko ryšius su pusseserėmis Lietuvoje.

Jaunėlis Mykolo ir Daratos Tamulėnų sūnus mokytojas **Mykolas Tamulėnas** (1924.09.14–1990.10.23) visą gyvenimą praleido Biržuose. Kaip jis pats pasakojo, jo tėvas labai gedėjo savo žmonos ir, kai broliai ir dėdė su žmona nutarė išvykti, tėvas nenorėjo niekur keliauti. Todėl ir Mykolas nutarė likti Lietuvoje su tėvu. Jis buvo dar labai jaunas, o gyvenimas Lietuvoje po karo – sudėtingas. Mykolą ne kartą tardė, laikė uždare daboklėje, išmušė dantis, pažeidė klausą, reikalaudami pasakyti, kur yra broliai. Mykolas vedė Olgą Kalinauskaitę, kuri padėjo tvarkytis ūkyje. 1946 metais jiems gimė duktė Banguolė. Mykolas visą gyvenimą dirbo pradinių klasių mokytoju, neakivaizdiniu būdu baigęs Šiaulių pedagoginį institutą. Jo duktė baigė Technologinį technikumą ir dirbo chemike technologe, bet dėl silpnos sveikatos turėjo palikti darbą. Šiuo metu Banguolė su vyru Jeronimu Ažubaliu gyvena Vilniuje. Banguolės duktė Aida baigė lietuvių kalbos studijas Vilniaus universitete, o po papildomų studijų Vokietijoje, dabar su šeima gyvena ir dirba Briuselyje.

Lemtingi aprašytos Mykolo Tamulėno senj. (1884–1956) šeimos

gyvenime buvo 1990 metai. Iki 1989 metų Lietuvoje gyvenantys šeimos nariai neturėjo jokių kontaktų su Kostu Tamulėnu, tik iš brolio Motiejaus laiškų žinojo, kad Kostas gyvena Švedijoje. 1989 metais su turistų grupe į Vilnių atvyko Kosto sūnus Jonas. Prieš tai Kostas buvo parašęs trumpą laišką Olgai ir jos šeimai su reikiama informacija. Ir nors Jonas buvo Vilniuje tik pusantros paros, Olgai ir jos šeimai pavyko su juo susitikti. O 1990 metų rugpjūtį jau ir Kostas su sūnumi atvyko į Lietuvą. Kostas nujautė savo ligą ir labai norėjo aplankyti gimtąsias vietas. Tai buvo pirmasis po 46 metų susitikimas su broliu Mykolu, kurio sveikata taip pat buvo pašlijusi, gyvenimas labai vargingas, nors niekas nenujautė, kad jis taip greitai išeis. Kostas aplankė jam brangias vietas Kaune, kur karo metais mokėsi, bei Olgos vyro gimines Kaune. Kostas buvo labai susidraugavęs ne tik su Olgos vyru, bet ir vyro broliu bei viena iš seserų. Jis buvo labai laukiamas Olgos vyro šeimoje. Kosto kelionė buvo nuostabus „skrydis per Lietuvą“, aplankant Vilnių, Trakus, Kryžių kalną, Kauną, Biržus, bendraujant su Olgos ir Mykolo dukterimis bei jų šeimomis. O po mėnesio Olga su dukterimi Aida nuvyko į Ameriką aplankyti brolio Motiejaus, susipažinti su jo šeima. Tai buvo nuostabi kelionė, pilna malonių įspūdžių, ištrūkusiems iš už geležinės uždangos. Deja, tai buvo paskutinis brolio ir sesers susitikimas, nors telefoninis ryšys buvo palaikomas iki pat Mato gyvenimo pabaigos. Net kai Motiejų Tamulėnų paskutinį kartą išvežė į ligoninę, jis paprašė paskambinti ir pranešti sesei Olgai. Jo svajonei aplankyti gimtinę nebuvo lemta išsipildyti. O grįžusios iš Amerikos Olgos laukė dar viena labai skaudi žinia – nebėra brolio Mykolo.

Olgos tėvai Mykolas ir Darata Tamulėnai, brolis Mykolas ir senelis Jokūbas Bružas palaidoti Biržuose, Liepų g. reformatų kapinėse.

Parengė: Aida, Banguolė ir Danutė Musteikienė
2013.12.09

Koks buvo tikrasis Kryžiaus atvaizdas?

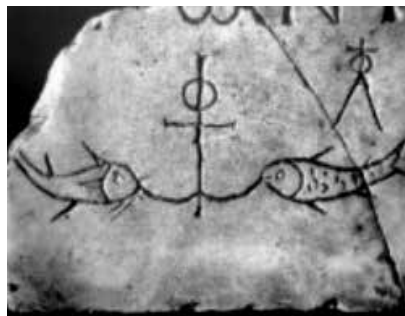
Šiandien kai kurie nauji religiniai judėjimai teigia, kad Kristus buvo pakabintas ne ant kryžiaus, o ant stulpo. Be to, pastebi jie, ankstyvosios krikščionybės menas kryžiaus atvaizdą pateikia gana vėlai. Tokie teiginiai gali kelti sumaištį krikščioniškoje sąmonėje, kurioje jau įaugęs kryžiaus vaizdinys. Trumpai atsakome į tokius tvirtinimus.

Pirmųjų amžių autoriai nukryžiovimą aprašo kaip labai skausmingos mirties formą. Tačiau reikia pripažinti, kad Evangelijos nepateikia išsamių kryžiovimo detalių, jos tiesiog pasako: „Jie prikaldė jį prie kryžiaus“ arba „Jį nukryžiuojo“. (plg. Mt 27,35; Mk 15,24; Lc 23,33; Jn 19,18). Naujojo Testamento autoriai turėjo svarbesnę tikslą: jie siekė pateikti ne archeologinius ar istorinius, bet kristologinius nukryžiovimo motyvus. Jiems rūpėjo perteikti amžiną, kosminę, soteriologinę mirties ant kryžiaus prasmę.

Šalia šio pastebėjimo svarbu pažvelgti į kai kuriuos terminus. Naujojo Testamento autoriai, norėdami išsakyti žodį „kryžius“ ar „nukryžiovimas“, vartojo graikišką žodį „stauros“, „stauroo“ (visas Naujasis Testamentas parašytas graikų kalba). Išsamūs graikų kalbos žodynai teigia, kad šis žodis pirmiausia nusako kaip tik stulpą ant kurio buvo prikalmi nuteistieji. Ir tik specialia reikšme, jis nurodo stulpą su skersiniu. Patikimi autoriai teigia, kad graikai neturėjo tinkamo žodžio išreikšti romėniškam *crux*, kuris buvo romėnų kankinimo įrankis. Romėnų *crux* jie vadino stulpu, (*stauros*).

O kryžius, kaip žinia, suformuotas iš vertikalaus stulpo, įkasto egzekucijos vietoje, ir horizontalaus skersinio, kurį lotynai vadino *patibulum*. Pastarąjį pasmerkietį turėjo nešti ant pečių iki nukryžiovimo vietos ir su juo buvo nukryžiuojami. Kai Simonas Kirėnietis padeda nešti Kristui kryžių, jis perima ne kryžių, ne stulpą, bet *patibulum*, t. y., skersinį. Iš to seka, kad Kristus buvo prikaltas ant kryžiaus.

Pereinant prie ankstyvojo krikščionybės meno reikia taip pat pripa-

žinti: tikro Kryžiaus vaizdinio, kaip krikščionių simbolio pirmieji trys amžiai nepateikia, o pati nukryžiovimo scena krikščioniškame mene pasirodo tik nuo V-VI amžiaus. Kyla klausimas: kodėl krikščioniškas menas taip vėlavo? Kaip žinia, pirmieji trys amžiai buvo krikščionių persekiojimo laikas, patys krikščionys buvo masiškai kalami ant kryžių. Šią pasmerkimo mirčiai priemonę romėnų teisėje panaikino tik imperatorius Konstantinas (IV a. pradžia). Todėl suprantama, kad iki IV a. krikščionims buvo sunku pozityviai išreikšti tai, kas buvo kankinimo įrankis.

Pirmieji vieši kryžiai pasirodo imperatoriaus Konstantino statybose bazilikose. Mozaikos ir freskos kryžių tapatina su gyvenimo medžiu. Dažnai žalios spalvos, kryžius apšukamas šakomis. Beveik visada ant jo matomos gėlės, vaisiai, paukščiai. Kitur atsiranda taip vadinami kosminiai kryžiai, kurie parodo, kad Kristus yra visatos centras.

Vis dėlto, jau Romos katakombose kryžius netiesiogiai vaizduojamas. Pats seniausias netiesioginis vaizdinys yra inkaras su papildomu skersiniu. Inkaras pirmiesiems krikščionims reiškė ir kryžių, ir viltį, pastatytą ant šio išganymo ženklo. Inkaro vaizdiniai, įrėžti katakombų akmenyse siekia I amžių.

Kryžių bandyta išreikšti ir pirmąją graikiško žodžio *Christos* (Χριστός) raide X.

O Rytuose, jau II a. pabaigoje aptinkami krikščioniški įrašai su tikru kryžiaus ženklu. Iš to seka, kad kryžiaus atvaizdas krikščioniškame mene nėra sukūrimas ar išradimas, bet objektyvios tikrovės pavaizdavimas.

Todėl, pažvelgus į šias aplinkybes, negalima teigti, kad Kristus buvo prikaltas prie stulpo.

Parengė br. Lukas Skroblas OSB
www.bernardinai.lt

I N F O R M A C I J A

Lapkričio 29 d. Kėdainių krašto muziejuje vyko tarptautinė konferencija „Tarptautinis kunigaikščių Radvilų kelias“. Martynas Užpelkis, VšĮ „Kultur“, pristatė Tarptautinio kunigaikščių Radvilų kultūrinio turizmo kelio koncepciją – galimybių studiją ir priemonių planą, o dr. Deimantas Karvelis, Lietuvos edukologijos universitetas, – kelionių vadovą „Tarptautinis kunigaikščių Radvilų kelias“. Projekto partneriai iš Lietuvos, Baltarusijos ir Lenkijos pasidalino savo patirtimi.

Gruodžio 9 d. Leipcigo universiteto Teologijos fakultetas, teigiamai įvertinęs akademinę paskaitą „Liturginės apeigos ir kontekstualizacija – Baltijos šalių ir Vokietijos bažnyčių liturgijos ir kultūros ryšys“, liuteronų kunigui dr. Dariui Petkūnui suteikė habilituoto daktaro mokslo laipsnį. Tai aukščiausias akademinis laipsnis, kurį skiria Vokietijos universitetai.

Šios paskaitos tema yra labai aktuali Vokietijos bažnyčioms: priklauso „fundamentaliosios liturgijos“ sričiai, kuri nagrinėja liturgijos epistemologiją bei jos ryšį su socialiniais, humanitariniais ir kitais mokslais, tai yra santykį tarp liturgijos ir antropologijos, sociologijos, estetikos, kultūros, jos poveikį krikščioniškosios tapatybės formavimosi procese. Pranešėjas pažymėjo, kad Bažnyčia šią metodiką naudojo nuo pat savo egzistavimo pradžios. Jis taip pat pažymėjo, kad nepaisant visų liturginės kontekstualizacijos pozityvių aspektų ir pranašumų, vis dėlto ši metodika taikytina tik kaip pagalbinė priemonė, nes dieviškosios liturgijos esmė – Dievo Žodžio skelbimas ir sakramentų teikimas. Krikščioniškąją tapatybę bei tradicijas išsaugojusiose šalyse ši metodika gali būti naudinga proginėse pamaldose, taip pat jaunimo, misijos, ar kituose liturginiuose renginiuose.

Gruodžio 10 d. Seimo Kovo 11-osios Akto salėje įvyko iškilmingas Seimo minėjimas, skirtas Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms. Seimo Lituaniškosios tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos (pirmininkė Irena Degutienė), prašymu Donelaičio gimimo metinės kartu su daugiau kaip 100 pasaulio kultūrai, švietimui, mokslui, istorinei atminčiai svarbių datų įtrauktos į UNESCO sukakčių sąrašą. Po minėjimo Parlamento galerijoje Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkė Audronė Pitrenienė pristatė K. Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms skirtas parodas.

Gruodžio 13 d. artėjančių švenčių proga Vilniaus evangelikų liuteronų bažnyčios ansambliu ADOREMUS, vadovaujamas Renatos Moraitės, tradiciškai jau devintą kartą pakvietė vilniečius į kalėdinį koncertą pasidailinti šventinėmis nuotaikomis ir atsi-gaivinti kalėdinių giesmių skambesiu.

MAŽOJI AKADEMIJA

kviečia į 2014 m. pavasario semestro kursus:

Krikščionybės pagrindai

(pirmadieniais, 18.00, vasario 3 d. - gegužės 26 d.)

Biblinė archeologija ir lingvistika

(antradieniais, 19.00, vasario 4 d. - kovo 25 d.)

Šv. Raštas: Šv. Pauliaus laišakai

(trečiadieniais, 18.00, vasario 5 d. - gegužė)

Bažnyčia ir valstybė

(ketvirtadieniais, 17.30, vasario 6 d. - balandžio 10 d.)

Daugiau informacijos tel. 8 683 39 868 arba el. paštu akademija@lkma.lt.

Kursų anotacijos ir registracijos anketos pateikiamos puslapyje **www.lkma.lt**
(Mažosios akademijos skyrius). Registracija privaloma.

Paskaitos vyksta Lietuvių katalikų mokslo akademijos auloje, Pilies g. 8, Vilnius.

Lietuvoje lankėsi Šiaurės Airijos skautai

Lietuvoje liepos 20 – rugpjūčio 1 d. svečiavosi grupelė skautų iš Šiaurės Airijos. Belfasto Gilnahirko presbiterionų parapijai priklausantys jaunieji skautai Baltijos šalyse apsilankė antrą kartą – prieš pora metų viešėta Latvijoje. Pagrindinis vizito tikslas – jaunimo savanorys-tės ugdymas.

Šįkart į kelionę išsirengė aštuoni 16-17 metų jaunuoliai ir trys vyresni vadovai. Vilniuje kolegas iš Šiaurės Airijos šefavo vietiniai skautai, tačiau svečiai norėjo užmegzti ryšius ir su evangeliskomis bažnyčiomis.

Taigi, kelionei artėjant, grupės vadovas dr. David Bell dar sausio mėnesį susisiekė su Vilniaus akademinio ev. liuteronų jaunimo draugijos pirmininku Kęstučiu Puloku, kuris pagelbėjo užmegzti ryšius ir su Lietuvos ev. reformatais, o kun. Rimas Mikalauskas pakvietė aplankyti

Biržus bei Medeikiuose įsikūrusius vaikų globos namus.

Apie savaitę svečiai iš Belfasto praleido Vilniuje, kur bendravo ne tik su vietiniais skautais, bet ir su ev. liuteronų jaunimu.

Liepos 21 d. apsilankę Vilniaus ev. liuteronų sekmadienio pamaldose, lydimi parapijos jaunimo, vyko į Trakus, kitomis savaitės dienomis bendravimą pratęsė lankydami istorines Vilniaus vietas ir vaizdingas jo apylinkes. Ypač aktyviai svečius globojo jaunoji parapijietė Morta Kačionaitė.

Liepos 27 d. svečiai išvyko į Biržus, kur greta ev. reformatų parapijos namų surengė dviejų dienų skautišką palapinių stovyklėlę, kuri ypač nudžiugino Medeikių „Vaiko užuovėjos“ globotinius. Pasak vaikų globos namų kapelionės kun. Sigitos Švambarienės, vaikams tai

buvo tikra šventė. Skautai mokė stovyklavimo pagrindų, kaip ant lauko pasigaminti maistą, netgi išsikepti duonelės. Stovykloje airiai susipažino ir su veiklą atnaujinaisiais Radvilų jūrų skautais. Visi stovyklėlės dalyviai Širvėnos ežere paplukdyti jalu.

Sekmadienį, liepos 28 d., svečiai dalyvavo pamaldose Biržų ev. reformatų bažnyčioje, parapijiečius pasveikino giesme.

Svečiai taip pat spėjo apžiūrėti Biržų pilį, pasimėgauti paplūdimiu. O pirmadienį išvyko aplankyti pajūrio, kur praleido paskutines viešnagės Lietuvoje dienas.

Užsimezgiusius ryšius ketinama plėtoti toliau.

**„Lietuvos evangelikų kelias“,
2013 Nr.7-8**

Sveikiname

*Vilniaus senjorų teatro aktorių,
architektų sąjungos narį ARA JURŠI,
gruodžio 10 d. atšventusi
85-erių metų Jubiliejų.*

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

Laida EVANGELIKAMS
„KELIAS“

Per „LRT Kultūra“ –
kiekvieną šeštadienį
10.15 val.

Laidos autorė
Ina Drašutienė,
mob. tel. +370 686 59625,
el.paštas: inadra@takas.lt

Leidinio spaudos rėmėjas

Birbinių g. 4a, LT-02121, Vilnius
tel.: +370 5 2627585
mob.tel.: +370 655 24403

Linksmoji g.5, LT-02041, Vilnius
tel.: +370 5 2639004
mob.tel.: +370 652 11944

www.klion.lt

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Pylimo 20-13, Vilnius,
Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
el.paštas: dalija@mail.lt

Parėngė Dalija Gudliauskienė,
tel. 8 685 74 951

Redagavo Raimondas Natka,
Danutė Kavaliauskienė

Leidėjas:

Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taisto ir trumpina
savo nuožiūra

**Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.**